

Předmluva

Zdenko Š Širka

Ivana Noble je osobou mnoha darů a mnoha rolí. Někteří čtenáři ji budou znát jako husitskou farářku, která z kazatelny, při duchovních cvičeních a ve svých ranních meditacích promlouvá do duší. Jiní ji zase budou znát jako autorku biblických litografií. Studentky a studenti ji vnímají především jako přednášející, která dokáže srozumitelně vyjádřit hloubku různých teologických otázek a přitom posluchače současně inspirovat, aby samostatně prohlubovali své teologické zájmy. V teologických kruzích, jak domácích, tak zahraničních, je Ivana Noble známou teologickou osobností. Svědčí o tom nejenom velký počet publikovaných článků a knih, ale i přednášek proslovených na předních teologických institutech a konferencích v zahraničí. Jako mezinárodně známá teoložka je pověstná hlubokými znalostmi a pronikavým myšlením. Sám jsem byl svědkem, jak hlavní řečník na konferenci *Leuven Encounters in Systematic Theology* v okamžiku znejistí, když vidí, že se k otázce hlásí Ivana Noble, a vzápětí je slyšet odpověď: „Omluvám se, neumím na tuto otázku odpovědět.“ Již dlouhou řadu let organizuje Ivana Noble v Praze mezinárodní teologickou konferenci, která se stala svéráznou teologickou laboratoří.

Doktorandky a doktorandi, kteří se spolupodíleli na tomto sborníku, ale s jistotou ví, že její role *Doktormutter*, čili role vedoucí dizertační práce, je nejdůležitější. Na své studentky a studenty klade vysoké nároky, ale jenom proto, že dobře ví, že jich dokážeme dosáhnout, i když o tom ani sami nevíme. V roli mentora přistupuje ke svým studentům velmi citlivě a individuálně. Ví, co konkrétní člověk potřebuje, a jako průvodce jej vede správnou cestou, opakovaně vysvětluje a vymýšlí různé intelektuální hry k osvojení požadovaných schopností a dovedností. Až se nakonec z jejich studentů stávají její kolegové.

Je poměrně těžké přiřadit k Ivaninu jménu pouze jednu teologickou oblast, protože spojuje teologii, filosofii a spiritualitu. Proto jsme jako spojící článek příspěvků v tomto svazku zvolili ekumenicky vnímanou teologii. Ta představuje rozhodující prvek její teologické práce: Ivana Noble je vedoucí Ekumenického institutu na ETF UK, byla prezidentkou evropské organizace pro ekumenickou teologii *Societas Oecumenica* a první ředitelkou Institutu ekumenických studií, studovala na Ekumenickém institutu v Bossey, má doktorát z jezuitské školy, je členkou Československé církve husitské, učila v baptistickém semináři a je profesorkou na protestantské

fakultě. V poslední době se se svým týmem etablovala jako přední znalyně západního pravoslaví.

Je zřejmé, že Ivana Noble vnímá teologii především ekumenicky. Nejedná se ale o ekumenismus v podobě ekumenického dialogu, není to ani ekumenická teologie synkretického charakteru popírající partikularitu. Je to teologie ekumenicky vnímavá, která vychází z hluboké znalosti a upřímné lásky ke všem konfesím. Zároveň není nekritická, ani izolovaná. Ivanina teologie vzniká přímo v dialogu mezi kulturou a církví. Není to teologie, která ekumenicky pojednává o jiných, ale je to teologie, která se vytváří s jinými.

V prvním článku se Tim Noble věnuje akademické kariéře Ivany Noble, profesorky Karlovy univerzity, představuje klíčové momenty jejího života, které ovlivňovaly její teologickou práci, a prezentuje důležitá témata Ivaniných knih a článků. Název celého svazku je inspirován poslední větou tohoto článku.

Dále je *Festschrift* rozdělen do tří částí. V první části autoři tematizují zkušenost teologického hledání v současnosti. František Štěch otevírá tento oddíl v současné době zásadní otázkou „Co je teologie? Čemu se vlastně věnuji, když dělám teologii?“ a odpovídá náčrtem teologie jako auto/theobiografie. Jezuita Michael Kirwan zkoumá Goetheovu duchovní cestu a přispívá tak k teologickému výkladu kultury po vzoru teologie Ivany Noble, když urovnává vztah mezi tradiční zbožností a post-křesťanstvím. Petr Jandejsek ve svém příspěvku představuje linii teologického hledání, kterou charakterizuje snaha vystihnout dílo Ježíše Krista prostřednictvím Božího Ducha. Uvádí teology napříč ekumenickým spektrem a řeší, jak pracovat v teologii s pluralitou a jakou roli má mít v systematicko-teologické reflexi zkušenost.

Další část se zabývá ekumenismem a pojednává o teologii vznikající v tomto kontextu. Joost van Rossum z Paříže se věnuje otázce ekumenismu v pravoslaví prostřednictvím osoby otce Johna Meyendorffa, který rozlišoval mezi dobrým a špatným ekumenismem. Michaela Kušnieriková zkoumá historické modely jednoty církve v dokumentech Světové rady církví s důrazem na otázku plurality. Lovaňský teolog Peter De Mey porovnává proces a výsledky Vše-pravoslavného sněmu a Druhého vatikánského koncilu, blíže analyzuje jednotlivé dokumenty a komentuje vývoj pokoncilního ekumenismu a ekleziologie. Zdenko Širka se nakonec zabývá vývojem hermeneutických otázek v rámci ekumenického hnutí.

Poslední část tohoto svazku přináší příspěvky, ve kterých uvádí jejich autoři do dialogu o vybraném tématu odlišné osobnosti a tradice a tím představují jeden ze způsobů teologické práce v současnosti. Aristotle Papanikolaou nejprve diskutuje, jak se rozumí tradici v soudobé pra-

voslavné teologii, poté se opírá o práci Alasdaira MacIntyry, která umožňuje jak kritizovat, tak i rozšiřovat současné ortodoxní porozumění tradici. Článek Parushe Parusheva se zamýšlí nad způsoby, jak představa intelektu vzestupujícího k eschatologické realitě inspirovala filozofické teology Ivana Kirejevského a Jamesa McClendona, kteří přišli s podobným vnímáním celostního poznání. Řecký teolog Pantelis Kalaitzidis se věnuje problému vývoje dogmatu v pravoslavné teologii. Vychází z argumentu kardinála Johna Newmana, který byl prvním iniciátorem diskuse na toto téma, a věnuje se pravoslavným autorům s pozitivním přístupem k vývoji dogmatu, čili dílu Solovjova, Bulgakova, Florovského a Stăniloaea. Festschrift uzavírá Kateřina Bauerová, která se zabývá uznáním jinakosti druhého a s pomocí Gastona Bachelarda a Louis-Marie Chauveta usiluje překonat dualismus, který předpokládá existenci „uvnitř“ jako plnosti bytí a „vně“ jako absenci téhož, především proto, že takový dualismus přináší odcizení a asymetrii do vztahu mezi církví a společností.

Rád bych poděkoval všem, kteří podpořili vznik tohoto svazku, především autorům příspěvků, překladatelům, prof. Ambrosovi a doc. Kaplánkovi za recenzování celého Festschriftu, Camellii Isaac a Nadačnickému fondu ThDr. Čenka Duška za finanční podporu, a děkanovi Jiřímu Mrázkovi a Evangelické teologické fakultě za zaštitění celého projektu.